

Nærings- og Fiskeridepartementet
Postboks 9090 Dep

0032 OSLO

Vår ref.:
14/4818-5
Løpenr.:
34976/14

Saksbehandler:
Jarle Magnar Pedersen
Tlf. dir.innvalg:
77 78 81 52

Arkiv:
U43 SAKSARKIV
Deres ref.:

Dato:
01.10.2014

SVAR HØRING - FORSKRIFT OM 5% ØKING AV MAKSIMALT TILLATT BIOMASSE FOR LØYVE TIL AKVAKULTUR MED LAKS, ØRRET OG REGNBUEØRRET

Det vises til høringsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet av 23.06.14 om forslag til 5 prosent økning av maksimalt tillatt biomasse (MTB) for tillatelser til akvakultur av laks, ørret og regnbueørret.

Fylkesrådet i Troms behandlet høringen den 30.09.14 i sak fylkesrådssak 186/14.

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Fylkesrådet registrer at biomassen på laks, ørret og regnbueørret nå økes betydelig gjennom summen i tildelingsrunden med «grønne konsesjoner» og forslaget om 5 prosent utvidelse av biomassen. I Troms kan økningen totalt bli 17 000 tonn MTB noe som tilsvarer en biomassevekst på inntil 20% sammenlignet med dagens situasjon.

Fylkesrådet registrer også at den reelle økningen i Troms kan bli større fremover tatt i betraktning næringens adgang til å flytte biomasse mellom fylker.

2. Lakselus og sykdom er alvorlige trusler for havbruksnæringens potensiale for videre vekst fremover. Fylkesrådet mener det er særdeles viktig at veksten og utviklingen i Troms skjer innenfor bærekraftige rammer på kort og lang sikt. Slik lusesituasjonen er i dag er det næringsaktørene i de to nordligste fylkene som har best forutsetninger for å holde seg innenfor den foreslåtte grensen.
3. Troms har historisk hatt lite problemer med lakselus, men også i Troms merker man nå en økende utfordring tilknyttet lakselus. Fylkesrådet er bekymret for at tap i produksjonen grunnet lus og sykdom i andre deler av landet kan medføre en økt belastning og smittepress inn i Troms.

Fylkesrådet ber derfor departementet se på regelverket om miljøbegrunnet flytting (jfr. Akvakulturdriftforskriften § 48a, 5 ledd) og vurdere oppheving av bestemmelsen. Fylkesrådet er av den oppfatning at problemer med sykdom og lus må løses i de områder som problemene oppstår i og at man ikke risikerer dårligere status i andre områder av landet. Dette er næringen tjent med på lang sikt.

4. Fylkesrådet registrerer at Mattilsynet får overført 10 millioner i tilknytning til økt tilsyn mv. Fylkesrådet er tvilende til om dette er tilstrekkelig, tatt i betraktning dagens kapasitetsutfordringer i tilsynsleddet og forvaltningsleddet og ber departementet vurdere dette nærmere.
5. Fylkeskommunen er pålagt omfattende forvaltningsoppgaver i forbindelse med tildeling av akvakulturtillatelse og tilrettelegging for den økte aktiviteten i næringen. Videre er fylkeskommunen tildelt oppgaven å tilrettelegge for den nye økningen som foreslås i høringsforslaget, som kan bli inntil 20% inklusive de nye «grønne konsesjonene» i løpet av 2015. Fylkesrådet registrerer at dette er den tredje tildelingsrunden på rad hvor fylkeskommunen ikke mottar vederlag, samtidig som produksjonen har økt 300% i løpet av de siste 10 år. Fylkesrådet i Troms mener at vederlaget fra tildelingsrunden må fordeles i sin helhet til fylkeskommunene og kommunene for å dekke kostnadene som følger av veksten og utviklingen i næringen som nå kommer i nord. Fylkesrådet mener derfor at vederlaget nå i sin helhet må fordeles etter følgende brøk: fylkeskommunene 25 % og kommunene 75 %.
6. Fylkesrådet støtter departementets forslag om 5 prosent økning av maksimalt tillatt biomasse tilknyttet eksisterende tillatelse for laks, ørret og regnbueørret i Troms. Fylkesrådet forutsetter imidlertid at departementet og regjeringen følger grundig opp de vilkårene som er lagt frem i forslaget. Det må ikke gis rom for utsettelse eller lemping av vilkårene som er fremlagt i forslaget. Videre forutsetter Fylkesrådet at departementet hensyntar forannevnte punkter i den endelige fastsettelsen av forskriften.

Saksutredning:

Det vises til høringsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet av 23.06.14 om forslag til 5 prosent økning av maksimalt tillatt biomasse (MTB) for tillatelse til akvakultur av laks, ørret og regnbueørret. Samtidig legger fiskeriministeren bort tidligere forslag om rullerende MTB som ble sendt på høring i oktober 2013. Fylkesrådet i Troms støttet sistnevnte forslag i utvalgssak 276/13 den 09.12.13.

Høringsfristen er satt til 01.10.14.

Hovedelementer i høringa:

- Etablerte aktører vil få tilbud om å utvide kapasiteten (MTB) for gjeldende matfisktillatelse for laks, ørret og regnbueørret med 5 prosent.
- Det blir satt som vilkår, for hele tillatelsen som blir utvidet, at det i lokaliteter der tillatelsen blir utnyttet skal det aldri være mer enn 0,1 voksne hunnlus av lakselus (*Lepeophtheirus salmonis*) i gjennomsnitt per fisk.
- Grensen skal holdes ved bruk av maksimalt to kjemiske behandlinger per produksjonssyklus. Det siktes til andre teknologiske og driftsmessige løsninger for å holde lusetallet lavt.
- Vederlaget for økningen er 1,5 millioner kroner per akvakulturtillatelse. Vederlaget tilfaller staten. Regjeringa foreslår at halvparten av vederlaget skal gå til kommunene som frie midler. For kommunene i Troms vil dette utgjøre en overføring på ca. 80

millioner kroner (107 tillatelser) dersom alle oppdretterne søker og får innvilget 5 prosent økning.

- Fylkeskommunen har flere oppgaver tilknyttet forslaget herunder blant annet kunngjøring, samordning, behandling og vedtak om økning av tillatelser og nye lokaliteter samt utvidelser på eksisterende lokaliteter. Fiskeridirektoratet er klageorgan.
- Ved brudd på vilkårene kan styresmaktene gi reaksjoner og sanksjoner. Fiskeridirektoratet kan trekke tilbake kapasitetsøkningen.

Fristen for økningen er gjennom forslaget satt til 18 mars 2015. Økningen skal offentliggjøres på fylkeskommunene og Fiskeridirektoratet sine internettsider minimum to måneder før fristen går ut. I tillegg skal fylkeskommunene kunngjøre tilbudet i brev til oppdretterne senest en måned før fristen og fatte vedtak. Fiskeridirektoratet er klageorgan.

Vilkårene til økningene innebærer betydelig strengere krav til lakselus på oppdrettsfisken enn grensen på 0,5 voksne hunnlus som er gjeldende i dag. Det er også strengere enn de krav som fulgte tildelingsrunden for «grønne konsesjoner». Av høringsforslaget går det frem at det hele tiden skal være færre enn 0,1 voksne hunnlus av lakselus (*Lepeophtheirus salmonis*) i gjennomsnitt per fisk. Videre skal reglene tilknyttet næringens telling av lakselus innstrammes. Grensen på 0,1 voksne hunnlus skal holdes ved bruk av maksimalt 2 medikamentelle behandlinger mot lakselus per produksjonssyklus.

Det legges til grunn at kravet vil medføre at næringen må tenke nytt og gjennomføre driftsmessige tilpasninger og ta i bruk annen teknologi for lusebehandling. Departementet mener at forslaget vil kunne redusere lusenivået i næringen med opptil 30 prosent.

Brudd på vilkårene medfører reaksjoner og sanksjoner som vist i tabellen side 6 i vedlagte høringsdokument. I praksis foreslås det at reaksjonene øker i omfang med antall brudd på vilkårene. Dersom det er brudd på vilkårene fjerde gang kan Fiskeridirektoratet trekke tilbake kapasitetsøkningen på de tillatelsene som er tilknyttet den særskilte lokaliteten. Vederlaget blir da ikke tilbakebetalt til oppdretter. Vilkårene følger konsesjonen og overføres til eventuelle nye eiere. Vilkårene vil også gjelde hele konsesjonen som får utvidelsen.

Vurdering

Bakgrunnen for forslaget er regjeringens ambisjon om å sikre fortsatt videre vekst i næringa men innenfor en bærekraftig utvikling. Sammen med rømming er lakselus innen oppdrett den største miljøutfordringen for næringen. Resistensutviklingen lakselusa viser mot medikamentelle behandlinger i deler av landet er svært bekymringsverdig. Forslaget legger derfor høye krav til oppdretterne med hensyn til lusekontroll i anleggene.

Denne sommeren har det vært en stor økning av mengden lakselus hvor flere oppdrettere lengre sør i landet nå sliter med å ha kontroll på de grenseverdier som myndighetene har satt. I Mattilsynets region for Trøndelag og Møre- og Romsdal har 50 prosent flere lokaliteter sammenlignet med i fjor brutt maksimalgrensen for lakselus (NRK Trøndelag 29.08.14) og det meldes om masseslakting av laks i Nord- Trøndelag som følge av denne utviklingen. Også i Troms har vi det siste året sett tilfeller og områder med utfordringer knyttet til lus og resistens.

I følge lusedata.no, som er et nettsted som gir åpent innsyn i lusesituasjonen i havbruksnæringen, var gjennomsnittlig antall voksne hunnlus for hele landet i snitt siste år, for perioden januar til og med august, 0,18 voksne hunnlus. For Troms fylke var det samme tallet 0,08 hunnlus. I august 2014 er det kun fylkene Troms og Finnmark som har hatt under 0,1 voksne hunnlus i gjennomsnitt på anleggene. Til sammenligning hadde Nord- Trøndelag et snitt på 0,42 voksne hunnlus per fisk i anleggene for samme måned.

Departementets forslag setter vilkår om begrenset bruk av inntil 2 medikamentelle behandlinger per produksjonssyklus mot lakselus med formålet er å sikre at det er de driftsmessige og teknologiske løsningene som sørger for lavt lusenivå og ikke kjemiske midler. I følge departementet kan dette i beste fall redusere lusenivået med inntil 30 prosent på landsbasis.

Fiskeri og havbruksnæringens landsforening (FHL) skrev 23.06.14 at det er grunn til å tro at dette er vilkår som kan oppfylles av en del selskaper, samtidig som det kan bidra til utvikling av metoder som ikke krever bruk av legemidler, noe som er i tråd med næringenes egen strategi for kontrollen med lakselusnivåene i anleggene.

Summen av biomassen i Troms økes nå betydelig, hovedsakelig grunnet i tildelingsrunden med «grønne konsesjoner» og i tillegg foreliggende forslag om 5 prosent utvidelse av biomassen. I Troms tilsvarer dette en økning med over 17 000 tonn MTB eller 19,5 % mer biomasse i forhold til dagens nivå.

I tillegg er også konsesjonsbiomassen for næringen midlertidig utvidet med 6 prosent i tilknytning til importstopp til Russland noe som potensielt gir 5000 tonn mer i stående biomasse i regionen på kort sikt.

Departementet har også tidligere lempet på regelverket tilknyttet interregional biomasse slik at selskaper kan fordele produksjonen i tilgrensede fylker. I tillegg kan selskap etter søknad midlertidig «flytte» biomasse til fylker med bedre «miljøstatus» dersom de har fått utslaktingsvedtak fra Mattilsynet i eget fylke. Forutsetningen for dette er at selskapet allerede er etablert i begge fylkene.

Slik det ligger an nå med mulige utslaktingsvedtak i Midt- Norge med bakgrunn i lusesituasjonen der, kan derfor deler av «tapt» biomassen kunne ende opp i Troms til ny produksjon. Fylkeskommunen støttet ikke regelen når den var på en kort høring i september/ oktober 2012 (jfr. vårt brev til departementet 05.10.12). Dette fordi regelen kunne være konkurransevridende samt at den minsker mulighetene for utvidelser og økning for allerede etablerte aktører med lokal forankring.

Vi registrerer at departementet fremlegger et sanksjonssystem dersom oppdretterne bryter vilkårene. Det er imidlertid svært viktig at tilsynsmyndighetene som Mattilsynet og Fiskeridirektoratet får tilført tilstrekkelige ressurser for å følge utviklingen i anleggene tett. Sanksjonssystemet gir oppdretter fire «sjanser». Slik det er lagt opp vil dermed også tilsynsmyndighetenes arbeidsomfang også øke noe det må tas høyde for av departementet.

De næringsmessige og miljømessige konsekvensene dersom oppdrettere mister kontrollen på lusenivåene er svært store, derfor forutsettes det at departementets fremlagte sanksjoner og reaksjoner blir tatt i bruk og at forslaget ikke lempes på.

Fylkeskommunen får tilført betydelig arbeidsoppgaver i form av saksbehandling, vedtak og eventuell klagebehandling i forbindelse med økningen. Samtidig får fylkeskommunen ikke tilført ekstra midler og må dekke opp økt arbeidsmengde gjennom eksisterende ressurser. Fylkeskommunene er i dag både forvalter og næringsutvikler innen havbruk og Troms har også tidligere uttalt at deler av vederlag som gis gjennom tildelingsrunder må tilføres fylkeskommunen, senest ved tildeling vederlag tilknyttet runden med «grønne konsesjoner».

Det er nå en kjensgjerning at næringen vokser mest i nord og det er viktig for Troms fylkeskommune å sikre at det legges til rette for at den regionale veksten skjer kontrollert og innenfor bærekraftige rammer, ikke bare i havet men også på landsiden. Troms

fylkeskommune utarbeidet egen havbruksstrategi i 2013 for å imøtekomme denne utviklingen best mulig. Samtidig har fylkeskommunen brukt alle midlene fra 2009 runden til fordel for utvikling for- og i tilknytning næringen i Troms. Blant annet har fylkeskommunen bidratt med over 10 millioner i Kystplan Troms som har som formål å støtte kommunene til å revidere kommuneplanens arealdel i sjø. Dette er i dag det største prosjektet av sitt slag i Norge. Dessverre sitter Troms fylkeskommune i dag inne med lite midler i det videre arbeidet tilknyttet utviklingsarbeid og tilrettelegging innen havbrukssektoren. Vederlaget fra tildelingen av «grønne konsesjoner» som var ment å finansiere dette, gikk isteden til staten og kommunene.

For å sikre en mer overordnet og langsiktig regional utvikling for Troms bør Troms fylkeskommune fortsatt inneha sentrale roller som medfinansierer, samarbeidsaktør og utvikler for næringen i Troms.

Det er således også viktig at kommunene får tilført vederlag som foreslått, dette vil legge til rette for videre næringsutvikling på lokalt nivå. Departementet har imidlertid ikke nærmere klarlagt hvordan vederlaget skal fordeles mellom kommunene i fylket tatt i betraktning at tillatelser er klarert på flere anlegg samtidig. Vi forutsetter likevel at de vederlag som betales inn av næringen i Troms også tilfaller kommunene i Troms.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Fylkeskommunen blir pålagt betydelige arbeidsoppgaver i form av saksbehandling, vedtak og eventuell klagebehandling i forbindelse med økningen. Dette vil komme på toppen av det arbeidet som i dag utføres. Forslaget vil få administrative konsekvenser med mer arbeid på næringsetatens administrasjon i forbindelse med saksbehandling og tildeling av tillatelser fremover sett i sammenheng med den økte biomassen som kommer i Troms. Forslaget vil innebære økt ressursbruk på forvaltningsoppgaver foran utviklingsoppgaver.

Med vennlig hilsen

Jarle Magnar Pedersen
rådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.